



MAAILMAN POSTILIITON PERUSSOPIMUKSEN YHDENTEENTOISTA LISÄPÖYTÄKIRJAAN, YLEISOHJESÄÄNNÖN KOLMANTEEN LISÄPÖYTÄKIRJAAN JA YLEISSOPIMUKSEN PÄÄTTÖPÖYTÄKIRJAAN LIITTYMINEN

Asian tausta

Maailman postiliitto (*Universal Postal Union, UPU*) on kansainvälinen järjestö, joka säätelee jäsenvaltioidensa välistä postitoimintaa. Postiliitto perustettiin Wienissä 10.7.1964 tehdyllä perussopimuksella (*Constitution of the Universal Postal Union, SopS 17/1967*). Perussopimuksen ohella Maailman postiliiton toinen keskeinen sopimus on Maailman postiliiton yleissopimus (*Universal Postal Convention*), jossa määritellään kansainvälisen postiliikenteen keskeiset säännöt. Yleissopimus uudistetaan neljän vuoden välein postiliiton kongressissa. Kongresseissa tarkistetaan myös muita postiliiton sopimuksia ja asiakirjoja.

Sopimusten valmistelu

Viimeistä edelliset yleissopimuksen uudistukset, jotka tehtiin Istanbulin konferenssissa ja Addis Abeban välikonferenssissa, on saatettu kansallisesti voimaan vuonna 2019 (SopS 57 ja 58/2019, SopS 91/2019). Viimeisin, 27. kongressi, järjestettiin Abidjanissa Norsunluurannikolla 9.–27.8.2021. Abidjanin kongressissa edellinen yleissopimus korvattiin uudella yleissopimuksella. Abidjanin kongressissa neuvoteltiin muutokset myös yleissopimuksen päättöpöytäkirjaan (*Final Protocol to the Universal Postal Convention*), perussopimukseen ja yleisohjesääntöön (*General Regulations of the Universal Postal Union*).

UPU:n perussopimuksen 25 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenmaiden edustajien tulee allekirjoittaa kongressin laatimat liiton sopimukset (*the Acts of the Union*). Suomi ei voinut sitoutua yleissopimukseen suoraan allekirjoituksella kongressissa, koska yleissopimus sisältää eduskunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Suomella ollut tapana liittyä kaikkiin kussakin kongressissa neuvoteltuihin Maailman postiliiton sopimuksiin yhtäaikaaisesti, koska ne muodostavat kokonaisuuden. Tämän seurauksena Suomi ei allekirjoittanut myöskään Abidjanin kongressissa hyväksytyjä muita sopimuksia.

Eduskunta on hyväksynyt 16.9.2022 Abidjanin kongressissa tehdyn yleissopimuksen (HE 91/2022 vp, EV 104/2022 vp) ja tasavallan presidentti 11.11.2022. Abidjanin kongressin perussopimusta muuttavaa yhdettätoista lisäpöytäkirjaa, yleisohjesääntöä muuttavaa kolmatta lisäpöytäkirjaa ja yleissopimuksen päättöpöytäkirjaa ei vielä ole kansallisesti hyväksytty. Sopimukset on tarkoitus hyväksyä nyt, kun eduskunnan hyväksyntä yleissopimukselle on saatu.

Sopimusten määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön



Maailman postiliiton perussopimus sisältää postiliiton perustavat määräykset. Abidjanin kongressissa perussopimusta muutettiin yhdennellätoista lisäpöytäkirjalla, joka sisältää sopimusten sitoutumismenettelyihin liittyviä teknisiä muutoksia.

Maailman postiliiton yleisohjesääntö puolestaan sisältää määräykset postiliiton toiminnasta ja perussopimuksen soveltamisesta. Abidjanin kongressissa yleisohjesääntöön kolmannella lisäpöytäkirjalla tehdyt muutokset ovat teknisluontoisia muutoksia, jotka koskevat muun muassa jäsenmaiden tekemiä muutosehdotuksia postiliiton sopimukseen, postiliiton taloudellisia menoja sekä jäsenmaksuja ja unionin toimielinten rakennetta.

Liiton sopimukseen tehdyt päättöpöytäkirjat sisältävät sopimukseen tehdyt varaukset. Aiempiin yleissopimuksen päättöpöytäkirjoihin kirjatut yleissopimuksen varaukset siirtyvät automaattisesti uuteen yleissopimukseen, ellei jäsenvaltio erikseen ilmoita varauman kumoamisesta. Suomi on ennestään tehnyt yleissopimukseen yhteensä viisi varaumaa, jotka koskevat sokeainlähetyksiä, jälkilähtämistä ja kauttakulkumaksuja. Abidjanin kongressissa Suomi ehdotti seuraavia kolmea uutta varaumaa, jotka hyväksyttiin Abidjanin kongressissa ja kirjattiin yleissopimuksen päättöpöytäkirjaan:

- Yleissopimuksen 15 artiklasta huolimatta Australia, Valko-Venäjä, Kanada, Suomi ja Uusi-Seelanti voivat periä myös muita kuin Toimitusohjesäännöissä mainittuja postimaksuja, jos kyseiset maksut ovat maan lainsäädännön mukaisia.
- Yleissopimuksen 20 artiklan 2 kohdasta huolimatta Argentiina, Australia, Itävalta, Brasilia, Kanada, Kypros, Suomi, Romania, Venäjä ja Espanja pidättävät itselleen oikeuden periä asiakkailtaan maksun tullille esittämisestä kaikista lähetyksistä, jotka menevät tullitarkastukseen.
- Yleissopimuksen 21 artiklan 2 kohdasta huolimatta Argentiina, Itävalta, Azerbaidžan, Valko-Venäjä, Kanada, Suomi, Unkari, Liettua, Moldova, Norja, Romania ja Slovakia pidättävät itselleen oikeuden periä erityinen maksu, kun tiedustelun johdosta tehdyt tutkimukset osoittavat, että tiedustelu oli perusteeton.

Eduskunta on hyväksynyt lainsäädännön alaan kuuluvan 20 artiklaan kohdistuvan varauman 16.9.2022. Tasavallan presidentti on hyväksynyt kaikki Suomen tekemät uudet varaukset 11.11.2022 yleissopimuksen hyväksymisen yhteydessä. Abidjanin kongressissa tehdyt yleissopimuksen päättöpöytäkirja, perussopimuksen yhdestoista lisäpöytäkirja ja yleisohjesäännön kolmas lisäpöytäkirja eivät sisällä sellaisia määräyksiä, jotka kuuluisivat lainsäädännön alaan.

Esityksen vaikutukset

Maailman postiliiton yleissopimuksen päättöpöytäkirjaan on kirjattu Suomen tekemät varaukset, jotka hyväksyttiin yleissopimuksen hyväksymisen yhteydessä 11.11.2022. Maailman postiliiton perussopimuksen yhdenteentoista lisäpöytäkirjaan ja yleisohjesäännön kolmanteen lisäpöytäkirjaan tehdyt muutokset ovat



teknisluontoisia ja ainoastaan unionin sisäiseen toimintaan vaikuttavia. Niillä ei ole erityisiä käytännön vaikutuksia.

Sopimusten voimaantulo

Niin yleissopimus kuin sen päättöpöytäkirja, perussopimuksen yhdestoista lisäpöytäkirja ja yleisohjesäännön kolmas lisäpöytäkirja tulivat kansainvälisesti voimaan 1.7.2022.

Perussopimuksen 24 artiklan mukaan jäsenmaat voivat koska tahansa liittyä Maailman postiliiton sopimukseen, joita ne eivät ole allekirjoittaneet, kongressin työjärjestyksen mukaisesti (*Rules of Procedure of Congresses*). Työjärjestyksen 27 artiklassa määrätään sopimukseen liittymisestä, jos jäsenmaa ei ole allekirjoittanut sopimuksia. Työjärjestyksen 27.1. artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat milloin tahansa liittyä yhteen tai useampaan työjärjestyksen 22.4. artiklassa mainituista sopimuksista. 27.2. artiklan mukaan jäsenmaan liittymisestä sopimukseen tulee notifioida työjärjestyksen 11.3. artiklan mukaisesti. Työjärjestyksen 11.3. artiklan mukaan unioniin liittymiseen tai unionin jäsenyyttä koskevaan hakemukseen on liitettävä virallinen julistus liittymisestä perussopimukseen ja unionin pakollisiin määräyksiin. Asianomaisen maan hallitus osoittaa sen Kansainvälisen toimiston pääjohtajalle (*Director General of the International Bureau*), joka tapauksen mukaan ilmoittaa sopimukseen liittymisestä tai kuulee jäsenmaita jäseneksi liittymisestä koskevasta hakemuksesta.

Tarkoituksena on, että Suomi tallettaa samanaikaisesti liittymiskirjansa Maailman postiliiton yleissopimukseen ja sen päättöpöytäkirjaan, perussopimuksen yhdenteentoista lisäpöytäkirjaan sekä yleisohjesäännön kolmanteen lisäpöytäkirjaan.

Päättöpöytäkirja ja lisäpöytäkirjat saatetaan voimaan mahdollisimman pian liittymiskirjojen tallettamisen jälkeen samalla valtioneuvoston asetuksella, jolla saatetaan voimaan yleissopimuksen muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Ahvenanmaa

Koska Maailman postiliiton yleissopimuksen päättöpöytäkirja, perussopimuksen yhdestoista lisäpöytäkirja sekä yleisohjesäännön kolmas lisäpöytäkirja pöytäkirja sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat itsehallintolain 18 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, sopimusten voimaansaattamissääädökselle on tarpeen saada Ahvenanmaan itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntä.

Toimivalta

Tasavallan presidentti päättää perustuslain 93 §:n 1 mom. nojalla valtioneuvoston esittelystä sopimukseen sitoutumisesta.

Esitys



Edellä olevan perusteella esitetään, että Tasavallan Presidentti päättäisi, että Suomi liittyy Maailman postiliiton yleissopimuksen päättöpöytäkirjaan, perussopimuksen yhdenteentoista lisäpöytäkirjaan ja yleisohjesäännön kolmanteen lisäpöytäkirjaan, jotka on tehty Abidjanin kongressissa 26.8.2021.

liikenne- ja viestintäministeriö, ylitarkastaja Eveliina Uusitalo